

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 331/2017-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. septembra 2017 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Drevostavby Beskydy, s. r. o., Fedora Ruppeldta 1286/23, Žilina, zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, Mierová 1725, Čadca, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 55/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Drevostavby Beskydy, s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 55/2012 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 55/2012 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Obchodnej spoločnosti Drevostavby Beskydy, s. r. o., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti Drevostavby Beskydy, s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 374,81 € (slovom tristosedemdesiatštyri eur a osemdesiatjeden centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Ladislava Ščuryho, Mierová 1725, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 331/2017-10 zo 16. mája 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Drevostavby Beskydy, s. r. o., Fedora Ruppeldta 1286/23, Žilina (ďalej len „sťažovateľka“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 55/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom, v ktorom je v procesnej pozícii žalovanej „o zapltenie sumy 15 792,54 €“, dochádza k zbytočným priet'ahom. Poukázala na to, že žaloba

o zaplataenie uvedenej sumy bola podaná na okresnom súde 17. augusta 2011, konanie trvá takmer 6 rokov a doteraz nebolo právoplatne skončené. Tiež vytkla, že od podania žaloby okresný súd vykonal minimum úkonov. Uskutočnilo sa len jediné pojednávanie vo veci 26. septembra 2012 a od doručenia jej vyjadrenia 30. januára 2013 okresný súd vo veci vôbec nekonal.

3. Sťažovateľka tiež uviedla, že 6. februára 2014 podala žiadosť o vytýčenie termínu pojednávania, na ktorú okresný súd nereagoval. Dňa 1. februára 2017 podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní, ktorá bola vyhodnotená ako plne dôvodná a sťažovateľka bola ubezpečená, že ďalší postup sudcu bude sledovaný a v prípade neodstránenia pretrvávajúcich prieťahov bude voči sudcovi vyvodená zodpovednosť.

4. Sťažovateľka v sťažnosti poukázala aj na to, že vec nie je skutkovo a právne zložitá a jej správanie neprispelo k doterajšej dĺžke konania.

5. Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v napadnutom konaní porušil jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov a zaplatiť jej finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

6. Na výzvu ústavného súdu sa podaním sp. zn. 1 SprS 384/2017 z 27. júna 2017 doručeným ústavnému súdu 10. júla 2017 vyjadrila k sťažnosti podpredsedníčka okresného súdu, pričom k nemu priložila chronologický prehľad jednotlivých úkonov okresného súdu v danej veci, ako aj vyjadrenie zákonného sudcu. Podpredsedníčka okresného súdu popísala priebeh napadnutého konania a uviedla, že nejde o právne zložitú vec, ide o bežný občianskoprávny spor, avšak poukázala na skutkovú náročnosť veci danú najmä množstvom listinných dôkazov predložených žalovaným v rámci procesnej obrany. Tiež konštatovala, že na strane sťažovateľky ako žalovanej „*nebolo zistené také konanie, ktoré by spôsobilo prieťahy v predmetnej právnej veci*“.

7. Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení tiež uviedla:

„Zásadne môžem konštatovať, že od prvého pojednávania v predmetnej právnej veci, ktoré sa uskutočnilo dňa 26.09.2012, do nariadenia nového pojednávania dňa 15.06.2017, boli zistené neodôvodnené prieťahy v konaní, spôsobené súdom. Tieto prieťahy hodnotím za zbytočné, keďže súd v uvedenom čase nevykonával úkony potrebné pre nariadenie pojednávania a meritórne prejednanie veci.“

8. Podpredsedníčka okresného súdu vo vyjadrení vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Zákonný sudca v priloženom vyjadrení poukázal predovšetkým na vysokú zaťaženosť okresného súdu pri vybavovaní občianskoprávnej agendy a nemožnosť vybavovania takého množstva vecí bez vzniku prieťahov.

10. K vyjadreniu podpredsedníčky okresného súdu zaujal na základe výzvy ústavného súdu stanovisko aj právny zástupca sťažovateľky. Vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 1. augusta 2017 sa plne stotožnil s vyjadrením okresného súdu, ktorý uznal ním spôsobené prieťahy v konaní a vyhodnotil predmetnú vec ako právne nie zložitú.

11. Právny zástupca sťažovateľky už v podanej sťažnosti vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania v konaní o prijatej sťažnosti v zmysle § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

13. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. Zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. K porušeniu sťažovateľkou označených práv malo dôjsť postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby

domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 365/04).

17. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

18. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 17 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý určuje, že súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb, ďalej z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania (obdobne predtým § 6 a § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

19. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

20. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, kde je sťažovateľka žalovanou v konaní o zaplatenie sumy 15 792,54 €, ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno

zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdництва, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej či právnej náročnosti prerokovávanej veci.

21. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti na strane sťažovateľky, ktoré by prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania.

22. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných prietahov v doterajšom priebehu konania a zistil, že z vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu, z chronologického prehľadu jednotlivých úkonov súdu a z predloženého súdneho spisu vyplýva, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný v období od októbra 2012 do júna 2017, teda 4 roky a 8 mesiacov.

23. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, resp. zákonného sudcu spočívajúcu v argumentácii o vysokej zaťažnosti okresného súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

24. Vychádzajúc z týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 55/2012 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

25. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, mu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 55/2012 konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne skončená.

III.

26. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

27. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

28. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, čo odôvodnila celkovou dobou nečinnosti okresného súdu, stavom právnej neistoty a pocitom bezmocnosti.

30. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

31. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom, ako aj na jeho neodôvodnenú nečinnosť v trvaní 4 rokov a 8 mesiacov, berúc do úvahy predmet konania na okresnom súde, správanie sťažovateľky a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € pre sťažovateľku za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

33. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 374,81 €.

34. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

35. Sťažovateľkou uplatnená suma trov konania neprevyšuje sumu vypočítanú ústavným súdom, preto ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania v požadovanej sume.

36. Právny zástupca sťažovateľky si v stanovisku k vyjadreniu podpredsedníčky okresného súdu doručenom ústavnému súdu 1. augusta 2017 uplatnil trovy konania aj za tento úkon právnej služby vo výške 147,33 € vrátane režijného paušálu 8,84 € a dane z pridanej hodnoty. Ústavný súd náhradu trov konania za uvedený úkon nepriznal, keďže v stanovisku sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu neuviedla žiadne

nové skutočnosti alebo právne hodnotenia, ktoré by boli spôsobilé podstatne ovplyvniť konečný úsudok ústavného súdu o predmete konania.

37. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

38. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. septembra 2017